

## POSTANOWIENIE

30 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 30 czerwca 2023 r. w Warszawie,  
w sprawie z wniosku A.G.  
z udziałem K.K., G.K. i D.B.  
o stwierdzenie nabycia spadku po R.G.,  
na skutek skargi kasacyjnej D.B.  
od postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi  
z 10 stycznia 2022 r., III Ca 297/21,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Postanowieniem z 10 stycznia 2022 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił apelację uczestniczki od postanowienia Sądu pierwszej instancji, którym stwierdzono nabycie przez wnioskodawczynię spadku po R.G. na podstawie bliżej oznaczonego testamentu notarialnego.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, uczestniczka wskazała przyczyny kasacyjne określone w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Jej zdaniem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne wyrażające się w pytaniu, „czy przygotowanie przez notariusza projektu aktu notarialnego na podstawie treści przekazanej przez osobę inną niż testator, a następnie odczytanie tej treści i jej potwierdzenie przez spadkodawcę stanowi złożenie oświadczenia woli przez spadkodawcę, o którym mowa w art. 92 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie” (obecnie tekst jedn. Dz. U. z

2022 r., poz. 1799; dalej – „Prawo o notariacie”). Ponadto – w ocenie skarżącej – skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Z art. 398<sup>1</sup> § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurystyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK

376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Zagadnienie prawne sformułowane przez skarżącą nie czyni zadość wskazanym wymaganiom. Jest tak już dlatego, że nie przystaje do ustalonych przez Sądy obu instancji okoliczności sporządzenia testamentu, pomija bowiem, iż *in casu* treść testamentu przekazana notariuszowi przez żonę testatora, będąca podstawą sporządzenia projektu aktu notarialnego, została jej uprzednio wskazana przez testatora, a ponadto, po sporządzeniu projektu, a przed jego odczytaniem testatorowi, notariusz wypytał go nie tylko o jego dane personalne, ale i o to, jaką treść ma mieć testament notarialny. Dopiero po upewnieniu się, że wola testatora jest wierna z treścią zawartą w przygotowanym akcie notarialnym, notariusz odczytał treść aktu sporządzonego zgodnie z wcześniejszymi informacjami przekazanymi przez żonę testatora, po czym nastąpiło podpisanie aktu notarialnego przez notariusza i testatora.

Niezależnie od tego nie budzi wątpliwości, że dopuszczalną praktyką jest uprzednie sporządzanie projektu dokumentu, również przez notariusza, fakt zaś sporządzenia projektu aktu notarialnego nie determinuje jego ważności. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwrócono uwagę, że testament notarialny, jak każdy akt notarialny, powinien zawierać oświadczenie osoby, od której pochodzi (art. 92 § 1 pkt 5 Prawa o notariacie). Nie jest jednak wykluczone, aby treść tego oświadczenia została przygotowana przez notariusza wcześniej, również na podstawie wskazań innej osoby. Istotne jest natomiast, aby zostały dochowane wymagania określone w art. 94 § 1 Prawa o notariacie. Akt notarialny przed podpisaniem winien być odczytany przez notariusza lub przez inną osobę w jego obecności, a obowiązkiem notariusza jest przekonanie się, że osoby biorące udział w czynności dokładnie rozumieją treść oraz znaczenie aktu, a akt jest zgodny z ich wolą (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2012 r., I CSK 564/11, niepubl. oraz z 31 stycznia 2013 r., II CSK 334/12, niepubl.).

Skarżąca nie wykazała również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c., a więc że zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. Przy czym o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymaganie określone w art. 398<sup>4</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c., co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie pokrywać (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156; z 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, Nr 10, poz. 157; z 10 stycznia 2003 r. VCZ 189/02, niepubl.; z 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.; z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl.; z 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, niepubl.). Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi nie może więc poprzestawać na prostym odwołaniu do naruszeń prawa wskazanych w podstawach kasacyjnych. Uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II

CSK 432/19, niepubl., z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06; niepubl. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubl.).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca ograniczyła argumentację do kwestii sformułowanych przez nią wątpliwości mających uzasadniać wystąpienie przyczyny z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. W świetle powyższych rozważań powołanie się przez skarżącą na art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. i stwierdzenie, że skarga jest oczywiście uzasadniona, nieoparte jakąkolwiek argumentacją, a ograniczone wyłącznie do tego rodzaju stwierdzenia, nie pozwala przyjąć, iż przyczyna z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. została wykazana. Jest tak tym bardziej, że powołane przez skarżącą przyczyny nawzajem się wykluczają. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego wyjaśnienia zależy prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy, to ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez sąd drugiej instancji nie może mieć tym samym charakteru oczywistego i podstawowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2016 r., sygn. akt I CSK 477/15, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2018 r., sygn. akt I CSK 707/17, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

(K.L.)

[ms]